

Arantxa Elizondo

• EUSKAL HERRIKO UNIBERTSITATEKO IRAKASLEA •

■ Zientzia Politikoa eta Soziologian doktore, Euskal Herriko Unibertsitatean irakasle, emakume gazte honek hamaikatxo bat ordu eskaini dizkio ikerkuntzari. ■ Emakumeek politikaren estamentuan duten esku-hartzea izan du ardatz bere ikerlan askotan. ■ Lan horren ekarpenak txalotzeko, Euskal Gizartearen Errealitatea saria eman zion duela aste batzuk Eusko Jaurlaritzak.

«Emakumeoi normalean esparru pribatua egokitu zaigu»

MARISOL RAMIREZ

■ **Euskal Autonomia Erkidegoko jardun politikoan emakumeek zer-nolako esku hartzea duten aztertu duzu. Zein da, zure ustez, ikerlan horretatik atera daitekeen ondorio nagusia?**

Lehenengoa, oso garbia, emakumeen partaidetza politikoa handitu egin dela. Horrek esan nahi du geroz eta emakume gehiago daudela alderdi ia guztietan, bai militantzian eta bai batzorde eragileetan. Eta instituzioetan ere geroz eta emakume gehiago daude. Hala ere, oraindik ere gizonezkoak gehiago dira aztertutako maila guztietan.

■ **Bat datoz EAEko emakumeek alderdietan duten esku-hartzea eta erakundeetan duten presentzia?**

Ez. Alderdietan emakumeen presentzia txikiagoa da instituzioetan baino. Nahiz eta militanten artean emakumeen kopurua nahiko handia den, hori ez da islatzen alderdietako batzorde eragileetan eta barne karguetan. Instituzioetan, aldiz, emakumeen kopurua handiagoa da. Nola-bait ere, emakumeentzat errazagoa da instituzioetara iristea barne karguetara iristea baino.

■ **Horrek zer esan nahi du: emakumeak politikaren alorrean erakutsi beharreko apaingarriak direla?**

Ez dakit apaingarri.... Agian, bestelako gauzak ere ikus daitezke. Suposatzen da benetakako erabakiak alderdi barruetan hartzen direla, eta hor batzorde eragileetan ez dago emakumezko askorik. Baina, aldi berean, instituzioek ere zeresan handia daukate, eta horietan emakumeen egitekoa geroz eta garrantzitsuagoa da...

■ **Gizonezkoek eta emakumezkoek politikaren alorrean betetzen dituzten rolen artean ba al da ezberdintasunik?**

Orain gutxi arte bai, eta oraindik ere hala gertatzen da toki batzuetan. Gizartean gizonezkoen eta emakumezkoen artean den banaketa politikan ere antzematen dela diote egindako azterketek: nolabait, alde samurrak deitzen direnak —kultura,

gizarte ongizatea eta abar— emakumeen ardura izaten direla eta besteak, gogor edo garrantzitsuenak, gizonezkoenak. Baina nik uste dut horretan ere azken urteotan aldaketa batzuk ikusi direla...

«Nolabait ere, emakumeentzat errazagoa da instituzioetara iristea barne karguetara iristea baino»

■ **Eta aipa al daitezke aldaketa horien eredu edo bide-urraztaile batzuk?**

Niretzat, adibidez, oso garrantzitsua izan zen Irlandako baketze prozesuan Mo Mowlanek izandako protagonismoa. Hori ez da

lan samurra izan, gogorra baino gogorragoa baizik, baina nik uste ikuspegi samurra eman diola prozesuari, irudi aldetik baldin bada ere. Badago beste adibide bat ere: Emma Bonino. Oso pertsonaia garrantzitsua da, eta nik uste dut beste estilo bat ematen diola politikari...

■ **EAEko estamentu politikoan emakumeek duten garrantzia gizartean dutenaren isla da?**

Ez dut uste. Nik uste dut politikan partehartzea askoz txikia

goa dela beste arloetan baino. Hori azaltzeko faktore asko daude. Faktore bat izan daiteke emakumezkoen bizimoduak jartzan dituen oztopoak. Emakumeek bizitza pribatuan betetzen dituzten eginkizunek agian zaildu egingo dute bestelako horiek betetzea. Nik uste dut gizartea erabat zatituta dagoela esparru publikoan eta pribatuan. Banaketa horretan, emakumeoi normalean esparru pribatua egokitu zaigu eta gizonezkoek bestea, publikoa, eta politika da esparru publikoan dagoen arlo publikoena, eta oso zaila da batetik bestera pasatzea...

■ **Politika publikotasunaren azken muturra delako, ezta?**

Bai, eta pasabideak, arlo pribatutik publikora —eta kasu honetan publikoenera— igarotzeko pasabideak, oso zailak dira, eta emakume batzuek bakarrik lortzen dute hara iristea, eta, agian, askok ez dute iritsi nahi.

■ **Zer dela eta?**

Askotan esaten da: «Emakumezkoak beraiek ez dute nahi, eta horrek azaltzen du guztia...». Bai, hori azalpen bat izan daite-

«Politikak eskatzen dituen ezaugarriak normalean gizonezkoen ezaugarriak dira»

ke, baina hor atzerago joan behar da: zergatik ez dute nahi? Hainbat arrazoi daude, baina oso garrantzitsua izan daiteke baliabideak ez dituztela, hau da, politikan estimatzen diren baliabideak ez ditugula. Orokorrean gizonezkoak entrenatuagoak daude baliabide horietan guztietan aurrera egiten: publikoan hitz egin, agresibitatea... Politikak eskatzen dituen ezaugarriak normalean gizonezkoen ezaugarriak dira.

■ **Eta politikan sartzea lortu duten emakumeak zer egin dute: horietara egokitu, ala moldatu egin dute beren jarduna beste ezaugarri berri batzuetara?**

Bi kasuetako adibideak daude. Adibidez, hor ditugu kasu batzuk, eta horien adibide tipikoa Margaret Thatcher izan zen. Ezaugarri horiek sendo barneratu eta erabili egin zituen. Baina, esaterako, Emma Bonino eta Mo Mowlan estilo berri baten adierazleak dira.

■ **Zure lanean aditzaera eman duzu alderdi abertzaleetan badutela nahikoa tradizio sendoa emakumeen partaidetza dagoekionez...**

Bai, batez ere EAJren baitan. 20ko hamarkadarako emakumezkoen taldea bazuten —Emakume Abertzale Batza— eta historikoki emakumeen presentzia —batez ere alor pribatuan— oso garrantzitsua izan da alderdiaren barruan.

■ **Egun EAJn zein da emakume gehien duen alderdia?**

Alderdi guztietan portzentaia handiena PPk dauka, afiliatuen %41 emakumezkoak baitira. Ondoren EA dago, %39rekin, eta ondoren PSOE (%29) eta EAJ(%27) daude.

■ **Eta alderdi horiek agente postuak betetzean islatzen al dute emakumeen presentzia hori?**

Ez. Salbuespen bakarra kuoten sistema erabiltzen duten alderdiak dira, IU-EB eta PSE-EE. Gainerakoetan kopurua txikiagoa da.

■ **EAEko gobernu eratu berrian garrantzitsuagoa al da emakumeen presentzia?**

Kuantitiboki, emakumeen presentzia aurreko gobernuan izandakoaren parekoa da: bi emakume daude orain ere bertan. Kuantitiboki, ordea, aldaketa nabarmen bat izan da, lehendabiziko aldiz emakume bat lehendakariordea baita.

■ **Horrek zer esan nahi du: geroz eta hurbilago dagoela emakume bat EAEko lehendakari izateko eguna?**

Izan daiteke. Jada ikusten dugu posible dela emakume bat lehendakariordea izatea. Hala ere, oraindik zail ikusten dut emakumezko bat lehendakari izatea.

Arantxa Iraola
DONOSTIA